

מרגליות מדה כנגד מדה

"שכל מידותיו של הקב"ה - מדה כנגד מדה" (סנהדרין דף צ.) "במדה שאדם מודד - בה מודדין לו" (סוטה דף ח.)

1

בס"ד | גיליון 71

פרשת פקודי
התשפ"א

בפרשה ובדף היומי מתוך סדרת רב המכר "מדה כנגד מדה" בתנ"ך ובדברי חז"ל

מדה כנגד מדה - סיפור מגדולי ישראל

ריבוי הזכרת משה כנגד דבריו – 'מחני נא'

שמות מ' כ"א: "וַיָּבֹא אֶת הָאָרֶן אֶל הַמִּשְׁכָּן וַיִּשֶׂם אֶת פְּרֻכַת הַמִּסְפָּד וַיִּסָּדֵף עַל אֶרֶץ הָעֵדוּת פְּאֶשֶׁר צָוָה ה' אֶת מֹשֶׁה."

כאשר צוה ה' את משה: "כתיב על כל דבר ודבר. כנגד מה שאמר משה: מחני נא (לעיל ל"ב ל"ב) הרבה להזכירו, והם "ח פעמים כאשר צוה ה' את משה, וכל אשר צוה ה'".

(בעל הטורים)

"...ובס' באר משה לאדמו"ר מאו"רוב זצ"ל כתב בשולי דברי בעה"ט שכנגד מה שאמר משה מחני נא הרבה להזכירו, וז"ל: בא וראה דבר נפלא כי כנגד "מחני נא" שהיא מיתה רוחנית כמ"ש (ר"ה דף טז:) שביקש משה רבינו ע"ה למחוק מג' ספרים, זכה שנזכר ח"י פעמים בפרשה זו, דייקא, שהרי בפרשת תצוה לא נזכר בכלל דבריו, וכדי שלא נטעה לחשוב שזה עונש, לכן חזר הכתוב והזכירו ח"י פעמים בתוך רמז שהוא חי, כמ"ש (סוטה דף יג:) משה רבינו לא מת, כתיב הכא (דברים ל"ד ה') 'זימת שם' וכתוב התם (שמות ל"ד כ"ח) 'ויהי שם עם ה' מה להלן עומד ומשמש אף כאן עומד ומשמש.

וכן אמרו (תנחומא האזינו) כאילו אני חי ומדבר דברי תורה לעולם, והיינו בבחינת "חי חי יודוך".

זאת ועוד, אפשר לומר שדבר זה עצמו נרמז באותה בקשה של משה "מחני נא" שהם אותיות "נאמן חי" כמו שהעידה התורה עליו (במדבר ל"ב ז') 'לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא' וכו', והיינו, שנתהפך מ"מחני נא" ל"נאמן חי"..."

(שוהם יקר, פירוש על בעה"ט)

ביזה את 'עיני העדה' ואיבד את מאור עיניו. מדוע הוכו אנשי סדום בסנוורים

"חכם המבזה ומעיז פניו כנגד האב בית דין שבעיר, דנין אותו למיתה אפילו שיהיה הוא ת"ח, ופוק חזי מעשה נורא הובא בספר שבחי בעש"ט ז"ל (דף י:) שהתפלל על חכם אחד שדנו אותו מן השמים למיתה, ונעשה סומא חודש ימים במקום מיתה, דסומא חשוב כמת עי"ש.

ונלע"ד לתת טעם דבא עונשו בזה דהוא אחד מארבע החשובין כמת, משום דהדיינין נקראים 'עיני העדה', וכיון דהוא ביזה ל'עיני העדה', לפי מידתו נעשה סומא עד שהכיר בחטאו ושב אל ה' חנון המרבה לסלוח.

וזהו כוונת הכתוב בפרשת וירא: 'וישלחו האנשים את ידם ויביאו את לוט אליהם הביתה ואת הדלת סגרו ואת האנשים אשר פתח הבית היכו בסנוורים מקטון ועד גדול וילאו למצוא הפתח', והוא כי כיוון שהעיוז פניהם נגד לוט שהיה השופט שלהם כמ"ש רז"ל, ורש"י (לעיל ל"ט א') על פסוק 'ולוט יושב בשער סדום', 'ישב' כתיב, אותו היום מינוהו שופט עליהם יע"ש, הרי איכא משום מבזה את החכם ומעיז פניו כנגד האב בית דין וכל שכן כשנצטרף גם כבוד המלאכים דלא גרעי כבודם מכבוד החכם והאב בית דין, ועליהם ועל כולם, כבוד המקום ב"ה וק"ל".

(תורה וחיים למוהר"ח פאלאג'י זצ"ל, מערכת 'ח', אות ב"ו-נ"ט)

מרגליות מדה כנגד מדה

"שכל מידותיו של הקב"ה - מדה כנגד מדה" (סנהדרין דף צ.א). "במדה שאדם מודד - בה מודדין לו" (סוטה דף ח.א).

2 |
בס"ד | גיליון 71
פרשת פקודי
התשפ"א

בפרשה ובדף היומי מתוך סדרת רב המכר "מדה כנגד מדה" בתנ"ך ובדברי חז"ל

אש התורה והקורבנות מצילים מאש הגיהנום

שמות ל"ח כ"א: "אלה פקודי המשכן משכן העדת אשר פקד על פי משה עבדתי הלויים ביד איתמר בן אהרן הכהן".

במדרש תנחומא (פקודי סימן ח'): "משכן העדות, זו תורה שהיו יגעים בה, בזכות התורה והקורבנות, אמר הקב"ה: אני מציל אתכם מן גיהנום... א"ל הקב"ה לאברהם: כל זמן שבניך מתעסקים בשתים נצולין מן שתים".

פירוש: התורה נמשלה לאש, ו"ל דבזכות עמל התורה והעסק בה, ניצולים מאש הגיהנום. וכן בזכות האש הבאה על המזבח בעבודת הקורבנות, ניצולים מאש

התיקון לבהילות בחטא העגל – הזדרזות לבניית המשכן והמתנה לחניכתו

למדנו בגמ' (בשבת דף פט.): "מאי דכתיב (שמות ל"ב א'): 'וירא העם כי בושש משה', אל תקרי בושש אלא באו שש. בשעה שעלה משה למרום אמר להן לישראל: לסוף ארבעים יום, בתחילת שש, אני בא. לסוף ארבעים יום בא שטן ועירבב את העולם, אמר להן: משה רבכם היכן הוא? אמרו לו: עלה למרום. אמר להן: באו שש - ולא השגיחו עליו. מת - ולא השגיחו עליו. הראה להן דמות מיטתו. והיינו דקאמרי ליה לאהרן (שם): 'כי זה משה האיש'". למדנו מדברי הגמ' שאילו היו ממתניגים ישראל יום אחד נוסף היו ניצלים מחטא העגל!

התיקון להזדרזות זו לעבירה היה בעת הקמת המשכן. רש"י (שמות ל"ח א) מבאר שהמשכן נקרא בשם "משכן העדות" מפני שהוא "עדות לישראל שוויתר להם הקב"ה על מעשה העגל, שהרי השרה שכניתו ביניהם".

בניית המשכן ארכה שלושה חודשים בלבד על אף שהיתה זו עבודה מורכבת ביותר שמטבע הדברים היתה צריכה להתמשך כמה שנים, אך בלהיטות של קדושה סיימו אותה בני ישראל בתוך שלושה חודשים. ולאחר שסיימו הכל, ציווה ה' - להמתין! ובכל יום היו שואלים ישראל את משה רבינו, מתי כבר נזכה להקמת המשכן, והוא היה אומר להם: אנחנו מחכים לבוא הזמן, וה' יצווה עלינו להקימו. כך המתנינו שלושה חודשים (מכסלו ועד ראש חודש ניסן).

ההזדרזות לבניית המשכן ולהקמת מקום להשראת השכינה היתה התיקון להזדרזות לחטוא בעגל, ומכיוון שיסוד הפגם נבע מחוסר סבלנות במה שלא המתנינו יום אחד לחזרת משה, תיקנו זאת עתה כשהמתנינו להקמת המשכן וחניכתו במשך שלושה חודשים.

(ע"פ נעם שיח עמוד תמ"א)

מרגליות מדה כנגד מדה

"שכל מידותיו של הקב"ה - מדה כנגד מדה" (סנהדרין דף צ.א). "במדה שאדם מודד - בה מודדין לו" (סוטה דף ח.א).

3 |
בס"ד | גיליון 71
פרשת פקודי
התשפ"א

בפרשה ובדף היומי מתוך סדרת רב המכר "מדה כנגד מדה" בתנ"ך ובדברי חז"ל

מדה כנגד מדה בדף היומי

הצלה מאש הגיהנם לתלמידי חכמים

חגיגה דף כז.: "אמר רבי אבהו אמר רבי אלעזר: תלמידי חכמים אין אור של גיהנם שולטת בהן, קל וחומר מסלמנדרא; ומה סלמנדרא (וברש"י: חיה הנבראת מן האור) שתולדת אש היא - הסך מדמה אין אור שולטת בו, תלמידי חכמים, שכל גופן אש, דכתיב: הלוא כה דברי כאש נאם ה' - על אחת כמה וכמה".

פירוש: ת"ח שעסקו ושלטו באש (היא התורה) **מדה כנגד מדה**, אין אש הגיהנם שולטת בהם.

מדוע בקע לגולגולת

שמות ל"ח כ"ו: "בַּקַּע לַגִּלְגֹּלֶת מַחְצִית הַשֶּׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ לְכָל הָעֶבֶר עַל הַפְּקָדִים מִבְּנֵי עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה לְעֵשׂ מֵאוֹת אֶלְף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים".

"ויעברו אנשים מדינים סוחרים... אמר הקב"ה: אתם מכרתם בנה של רחל בעשרים כסף מעות שהן חמש סלעים, לפיכך יהיה כל אחד ואחד מפריש ערך בנו חמש סלעים במנה צורי, א"ר יהודה בר סימון: אמר הקב"ה לשבטים: אתם מכרתם בנה של רחל בעשרים כסף, לפיכך יהיה כל אחד ואחד מגיעו בקע לגולגולת, ה"ד (שמות ל"ח כ"ו) 'בקע לגולגולת מחצית השקל'".

(בראשית רבה פ"ד י"ח)

חטאו ב"אלה" ונתרצו ב"אלה"

שמות ל"ח כ"א: "אלה פקודי המשכן משכן העדת אשר פקד על פי משה עבדת הלויים ביד איתמר בן אהרן הכהן".
"... ולכך נקרא אהל מועד שבמדבר "משכן" מלשון שכינה. ונקרא המשכן "משכן העדות", ודרשו רז"ל: (תנחומא פקודי סימן ו') חטאו ב"אלה" ונתרצו ב"אלה", חטאו באלה: (שם, ד') "אלה אלהיך ישראל", ונתרצו ב"אלה" ("אלה פקודי המשכן"). ורמז לדבריו שאותיות "אהל" בהיפוך: "אלה".

(רבינו בחיי)

קידוש החודש - התרומם בשביל המצוה - ה' רומם אותו וניצול

בבאר היטב (או"ח סימן תר"ב סק"ד) הובא: "כתב אור חדש מעשה באחד שפגעו עכו"ם בלילה ורצו להורגו וביקש שיניחו לו לעשות מצוה אחד קודם מותו והלבנה היתה בחידושה וקידושה בכוונה גדולה ונעשה לו נס כשדילג ג' פעמים כמנהג ונשאו הרוח וניצול מהם".

וביאר מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א: כיוון שהתרומם מצידו - ה' רומם אותו בזכות המצוה.

(כל משאלותיך עמוד תל"א)

מרגליות מדה כנגד מדה

"שכל מידותיו של הקב"ה - מדה כנגד מדה" (סנהדרין דף צ.א). "במדה שאדם מודד - בה מודדין לו" (סוטה דף ח.א)

בפרשה ובדף היומי מתוך סדרת רב המכר "מדה כנגד מדה" בתנ"ך ובדברי חז"ל

"ויסך" משולש...

שמות מ' כ"א: "וַיָּבֵא אֶת הָאָרֶן אֶל הַמִּשְׁכָּן וַיִּשֶׂם אֶת פְּרֻכַת הַמִּסְךָ וַיִּסֶּךְ עַל אֲרוֹן הָעֵדוּת כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה."

ויסך: "ד". ויסך על ארון העדות. ויסך אלוה בעדו (איוב ג' כ"ג). ויסך בדלתים (שם ל"ח ח'). וירחץ ויסך (ש"ב י"ב כ') גבי דוד. בזכות ויסך על ארון שבא אל בית האלקים שכל זמן שהיה אונן לא נכנס למקדש".

(בעל הטורים)

"דברים אלו הם קשה להבנה כי לא מצינו מה דרש בהני פסוקים מאיוב, ואי לא מסתפינא אמינא שחסר כאן וכן יש לפרש בזכות ויסך בדלתים ר"ל שלא נכנס למקדש כל זמן שהיה אונן, עד וירחץ ויסך, לפיכך זכה לויסך על ארון ויסך אלוק בעדו (עיטור בכורים). ויותר נראה שחסר בד' רבינו וצ"ל: "בזכות ויסך על ארון, שבא אל בית האלקים, ויסך אלוק בעדו"..."

(שוהם יקר, פירוש על בעה"ט)

ברזל כנגד ברזל

שמות ל"ט ג': "וַיִּרְקְעוּ אֶת פְּחֵי הַזָּהָב וַקְצָצוּ פְתִילִים לַעֲשׂוֹת בְּתוֹךְ הַתְּכֵלֶת וּבְתוֹךְ הָאֲרָגָמֶן וּבְתוֹךְ תוֹלַעַת הַשָּׁנִי וּבְתוֹךְ הַשֵּׁשׁ מִעֵשָׂה חֹשֶׁב."

בעל הטורים ד"ה וקצץ: "ב'. וקצץ פתילים. וקצץ חנית (תהלים מ"ו י'). וחד קצץ עבות רשעים (שם קכ"ט ד'). שבזכות המשכן היו מתגברין על אויביהם ומקצצים חניתותיהם".

נראה דיש לעיין בדברי רבינו בעה"ט שכתב "שבזכות המשכן היו מתגברין על אויביהם ומקצצים חניתותיהם", מהי המדה כנגד מדה בדבר.

ונראה לבאר בס"ד, דאת המזבח במשכן יש לבנות מאבנים שלא הונף עליהם ברזל וכך לשון המשנה (מידות ג' ד'): "... ומביאים משם אבנים שלמות שלא הונף עליהן ברזל, שהברזל פוסל בנגיעה..." לראורה הבניה ללא ברזל קשה ולוקחת זמן רב יותר, ו"ל, דעל שנמנעים מלהשתמש בברזל לצורך המזבח ועבודת המשכן, ימדד להם כמדתם ויתגברו על האויבים שבאים בברזל כנגדם (חניתות). ישראל "קיצצו" הברזל שלהם (בזה שנמנעו מלהשתמש בו), ומדה כנגד מדה, יתקצצו חניתות (ברזל) האויבים.

(ספר מנחה קטנה עמוד ס"ד)

לרפואה שלמה: **בן ציון בן חיה** ★ לעילוי נשמת: הר"ר **ברוך בן יוסף**

הנצחות, הקדשות ופרטים על הספרים **054-251-0336** קו אמריקאי: **646-340-5403**

WEB: WWW.TORAH24-7.COM/SEFORIM-HEBREW EMAIL: ap@torah24-7.com

